

Dosya:

Cumhuriyet’in Yeni Yüzyılında İstanbul’un “Mega” Dönüşümü ve Karşı-Hegemonya Çabaları

Editörlüğünü üstlendiğimiz “Cumhuriyet’in yeni yüzyılında İstanbul’un “mega” dönüşümü ve karşı-hegemonya çabaları” başlıklı dosyamızı “Cumhuriyet’in İstanbul suretleri” isimli bir önceki sayımızın dosyasını takip edecek şekilde hazırladık. Bu dosyada yüzümüzü Cumhuriyet’in ikinci yüzyılıyla beraber İstanbul’un 21. yüzyılına döndük. Kentin 1980’lerden bu yana hızla dönüşen çehresi ve özellikle 2000’lerden bu yana büyük ölçekli projelerle daha geniş boyutlarda etkilendiği sıklıkla dile getiriliyor. Kentsel dönüşümü tetikleyen 6306 sayılı yasa başta olmak üzere kent toprağının dönüşüm değerini hedefleyen ve bunu yasalaştırılan çeşitli girişimlerle bu değişiklikler her geçen gün artıyor. Diğer yandan bu dönüşüme gerek sahada yerinde gerekse de hukuki düzlemde karşı çıkılıyor. Biz de dosyamızda dönüşümle beraber karşı-hegemonya çabalarını yan yana getirdik. Zira 21. yüzyılda bu dönüşümlerin daha da artacağını gözlemlediğimiz için direnişin örgütlenmesini ve geçmiş deneyimlerinden yararlanarak güçlenecek yollar örmesini önemsiyoruz.

Dosya üç bölümden oluşuyor. İlk bölümde İstanbul’un dönüşümünü planlama ve koruma alanındaki tarihsel süreç, yasal müdahaleler ve küresel etkiler gibi temalar üzerinden ele alan teorik iki yazı yer alıyor. İkinci bölümde kentin dönüşümü ve mücadele boyutu Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi temsilcilerinin gözünden 2000’lerden bugüne temsilciğin etki alanındaki kentsel dönüşüme dair yorum/değerlendirmelerle ele alınıyor. Son bölümde ise mega projelerden mahalle ölçeğindeki dönüşüme ve mücadelelere yer veriliyor. Bu bağlamda dosyanın ilk bölümünün ilk yazısı olan **İclal Dinçer**’in kaleme aldığı “Cumhuriyet’in yeni yüzyılına kentsel koruma ve planlama için geçmişten dersler çıkarmak” başlıklı makalede koruma ve planlama alanının gelişiminde kritik önemi olan 1973 yılı bir kırılma noktası olarak alınmakta ve 100 yıllık Cumhuriyetin birinci elli yılı ve ikinci elli yılı olarak anlamlandırmaya çalışılmakta. İlk bölümün ikinci yazısı olan **Pelin Pınar Giritlioğlu**’nun kaleme aldığı “İstilacı kentleşme ve çevresel etkileri: İstanbul örneği” isimli makalede İstanbul’un istilacı kentleşme süreci, ağırlıklı olarak 2000’li yıllara odaklanılmak suretiyle, bu süreçte ortaya çıkan, doğaya ve yaşam değerlerine müdahale niteliğindeki çevresel etkiler sayısal verilerle ortaya konuyor.

Dosyanın ikinci bölümünün ilk yazısı **Esin Köymen**’e ait. “Afetler bağlamında geliştirilen yasal düzenlemeler ve yaşam alanlarımıza yapılan müdahaleler” başlıklı yazısında Köymen 6 Şubat depremleri peşine gerçekleşen yasal düzenlemeleri ele alıyor. Etki alanları Kadıköy, Adalar, Ataşehir, Beykoz, Çekmeköy, Ümraniye, Üsküdar, Sancaktepe, Dudullu OSB olan Anadolu I Büyükkent Bölge Temsilciliği (Kadıköy) **Saltuk Yüceer**, “2000’lerden bugüne kentsel dönüşüm” başlıklı yazısında dönüşümü etki alanları üzerinden örneklerle aktarıyor. Etki alanları Kartal, Maltepe, Pendik, Sancaktepe, Sultanbeyli, Şile, Tuzla OSB, Tuzla olan Anadolu II Büyükkent Bölge Temsilciliği (Maltepe) yönetim kurulundan **Osman Gündü**, “Türkiye Cumhuriyeti’nin 100. yılından İstanbul’un geleceğine bir bakış” altında bölgelerindeki dönüşüm örneklerini işaret ediyor. Son olarak etki alanları Bakırköy, Avcılar, Bahçelievler, Bağcılar, Başakşehir, Beylikdüzü, Büyükçekmece, Esenler, Esenyurt, Güngören, Küçükçekmece, Zeytinburnu, Beylikdüzü OSB, İkitelli OSB olan Trakya Büyükkent Bölge Temsilciliği (Bakırköy) yönetim kurulundan **Mustafa Fazlıoğlu** ise, “Kent peyzajında rant odaklı yapılaşmaya karşı mücadele” başlığı altında çeşitli örnekler veriyor.

Dosyanın son bölümü ise, mimar.ist dergimizin 58. sayısında dosya konusu olarak ele aldığımız “Mega Projeler ve İstanbul’un bir devamı niteliğinde. İlgili dosyada yazıları olan bizler **T. Gül Köksal** ve **Cihan Uzunçarşılı Baysal** sırasıyla “İstanbul’un mega projelerle imtihanı” ve “İstanbul’un mega dönüşümüne mahallelerden bakmak” isimli yazılarımızda mega projeler ve mahalleler ölçeğindeki dönüşümü ve mücadeleleri kaleme aldık. **Deniz Öztürk** ise, bu sayıda da haritalamayı detaylandırıp, güncelledi.

Önce küresel salgın, ardından depremlerin yapıları çevrenin hayati derecede önemli olduğu hatırlatmasıyla, tüm canlıların yaşam hakkının savunusunda daha çok karşı söyleme ve dayanışmaya ihtiyacımız olduğunu görmekteyiz. Dosyamızın bu yolda bir umut olmasını dileriz...

Editörler: **T. Gül Köksal, Cihan Uzunçarşılı Baysal**